

Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje krajské ředitelství

Č.j.: HSPM-68/ÚPP-2009

Počet listů: 19
Přílohy: 1/13

Koncepce ochrany obyvatelstva Plzeňského kraje na léta 2009 - 2013

Plzeň, září 2008

Obsah:

1.	Úvod.....	3
2.	Závěry z hodnocení koncepce ochrany obyvatelstva Plzeňského kraje.....	5
3.	Koncepce ochrany obyvatelstva v kraji	7
3.1.	Organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva.....	7
3.1.1.	Varování a vyrozumění obyvatelstva	7
3.1.2.	Evakuace obyvatelstva	8
3.1.3.	Nouzové přežití a humanitární pomoc	9
3.1.4.	Kolektivní ochrana ukrytím	11
3.1.5.	Individuální ochrana a hospodaření s materiálem civilní ochrany.....	12
3.1.6.	Opatření ve vztahu ke vzniku nebezpečných oblastí	12
3.2.	Úkoly občanů a orgánů k ochraně obyvatelstva.....	14
3.2.1.	Občan	14
3.2.2.	Obec	14
3.2.3.	Obec s rozšířenou působností.....	15
3.2.4.	Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby	15
3.2.5.	Orgány kraje	16
3.3.	Zvyšování úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, fyzických osob a školní mládeže.....	16
3.3.1.	Příprava pracovníků veřejné správy	16
3.3.2.	Příprava žáků základních škol a studentů středních škol	17
3.3.3.	Postavení a využití školícího střediska HZS PK.....	17
3.4.	Financování příprav k ochraně obyvatelstva	18
3.5.	Příhraniční mezinárodní spolupráce	18
4.	Závěr.....	19

Příloha:

Vyhodnocení Koncepce ochrany obyvatelstva Plzeňského kraje

1. Úvod

Koncepce ochrany obyvatelstva Plzeňského kraje na léta 2009 - 2013 (dále „koncepte“) stanovuje zásady a priority organizačních a organizačně-technických opatření pro zajištění ochrany obyvatelstva v Plzeňském kraji vzhledem k rizikům a hrozbám, které se v kraji nacházejí nebo mohou vyskytnout. Upřesňuje základní součinnost mezi orgány státní správy a samosprávy, složkami integrovaného záchranného systému (dále „IZS“) a dalšími subjekty, zdůrazňuje jejich odpovědnost při zajišťování opatření k ochraně obyvatelstva. Úzce navazuje na předcházející koncepci, kterou byla Koncepce ochrany obyvatelstva Plzeňského kraje, přijatá usnesením č. 79 Bezpečnostní rady Plzeňského kraje ze dne 3. června 2003. Koncepce zejména rozpracovává na podmínky Plzeňského kraje úkoly a závěry Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020, schválenou vládou jejím usnesením č. 165 z 25. února 2008 (dále „vládní koncepte“). Těž stanovuje potřebu základního rozvoje sil a prostředků pro provádění opatření k ochraně obyvatelstva.

Legislativní předpoklady koncepte jsou dány ustanoveními zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nařízením vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníky a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb., a vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Priority a rozhodující úkoly koncepte vycházejí z předpokladu, že v horizontu několika let nehrozí na území našeho státu vznik rozsáhlejšího vojenského konfliktu. Příznaky hrozby jeho případného vzniku bude možné na úrovni státu zjistit s dostatečným předstihem minimálně dvou let, což umožňuje přijmout potřebná opatření v ústředních orgánech, rozpracovat a realizovat je v podmínkách kraje. Proto se v současnosti a nejbližší budoucnosti můžeme i nadále soustředit na přípravu opatření k ochraně obyvatelstva nevojenského ohrožení. Stálá pozornost musí být věnována rizikům provozních havárií a živelních pohrom.

V Plzeňském kraji se nachází 5 objektů, které objemem zásob nebezpečných látek spadají do gesce zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky (zákon o prevenci závažných havárií). Do skupiny A jsou zahrnuty tyto objekty: Detex Mantov, Linde Technoplyn Plzeň, Plzeňský Prazdroj; do skupiny B jsou zařazeny: Čepro Třemošná Tankoviště a plnárna propan-butanu v Dýšině. Vyjmenované objekty představují rizika vyžadující vyhlášení 3. stupně poplachu.

Význačnými zdroji rizik jsou objekty, kde se skladují větší zásoby nebezpečných látek a v případě provozní havárie je v jejich bezprostřední blízkosti ohroženo obyvatelstvo. Jedná se o rizika úniku čpavku ze zimních stadiónů¹, masokombinátů, mrazíren a mlékáren², úniku

¹ zimní stadion v Klatovech, Plzni, Rokycanech, Sušici, Tachově a Třemošné

² JATKY Plzeň a.s., DART, s.r.o. Plzeň-Křimice, Schneider masokombinát Plzeň s.r.o., Mrazírny a.s. Dýšina, Bohemia sekt, Českomoravská vinařská a.s, NET Kralovice, spol. s r.o., Mlékárna Dvorec, NAMARA s.r.o. Mlékárna Domažlice, Drubežářský závod Klatovy a.s., Mlékárna Klatovy a.s., Xavergen a.s. provoz Klatovy, EHRMANN Stříbro s.r.o.

chlóru z úpraven vody³ a plaveckých bazénů. Další rizika představují objekty, kde se skladují látky a hmoty, při jejichž hoření se uvolňují jedovaté zplodiny⁴, jež mohou zasáhnout obytné zóny, nebo objekty ohrožující výbuchem⁵.

Hrozbu představují vodní díla: Nýrsko, Hracholusky, Lučina, Žlutice, Klabava, České údolí. Přestože četnost výskytu provozních havárií na vodních dílech je nízká, jsou rizikem, představující značné negativní následky pro obyvatelstvo i infrastrukturu kraje. V případě reálné havárie vyžadují vyhlášení zvláštního stupně poplachu nebo krizového stavu.

Nelze podceňovat vznik závažné havárie v železniční dopravě, či hromadné havárie v silniční dopravě, nebo ve velkém městě havárii dopravního prostředku přepravujícího nebezpečné látky. Pozornost musí být věnována úseku dálnice D5 Praha – Plzeň – Rozvadov. Pravděpodobnost výskytu takových havárií je značná.

Je nutné věnovat pozornost organizačnímu zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva a opatřením směřujícím ke zmírňování následků při vzniku živelních pohrom, kterými může být kraj postižen. Jedná se o povodně, sněhové kalamity, velké vichřice, eventuálně rozsáhlé lesní požáry, epidemie, epizootie, nedostatek pitné vody apod.

Do příprav k ochraně obyvatelstva zapracovat a reagovat na další a nově vznikající, často obtížně předvídatelné bezpečnostní hrozby a rizika. Hrozby představují státy, nevládní skupiny a organizace, které nerespektují mezinárodní právo. Analýza bezpečnostní situace v ČR připouští hrozby teroristických útoků vedené organizovanými skupinami, pro které je násilí vůči obyvatelstvu prostředkem prosazování jejich zájmů. Pravděpodobnost takového útoku v Plzeňském kraji je v kontextu mezinárodních zkušeností velmi malá, avšak v Plzni ji vyloučit zcela nelze. Pozornost přípravám opatření k ochraně obyvatelstva je proto potřebné věnovat v objektech, kde se shromažďuje velký počet osob, jako jsou stadiony, kulturní, nákupní a zábavní centra apod.

³ vodárna Plzeň, vodárna Radčice, úpravna vody Strašice

⁴ Okula Nýrsko a.s., Solo Sušice a.s., Agropodnik Klatovy, Agropa Olšany, Celloflex Bohemia k.s. Kdyně, Agropodnik Domažlice

⁵ např. dálkového vysokotlaké potrubí zemního plynu firmy TRANGAS, PB BP CZECH REPUBLIC, Linde Technoplyn, zásobníky plynu Západočeské Plynárenské a.s.

2. Závěry z hodnocení Koncepce ochrany obyvatelstva Plzeňského kraje

V druhé polovině roku 2007 přistoupil Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje (dále „HZS PK“) ke zhodnocení stávající koncepce ochrany obyvatelstva. Hodnocení bylo provedeno v souladu se jejím závěrem a na základě usnesení Bezpečnostní rady Plzeňského kraje č. 73/2006. Vyhodnocení bylo provedeno z hlediska legislativních východisek a bezpečnostní situace v Plzeňském kraji a celkově byl zhodnocen stav plnění opatření k ochraně obyvatelstva po jednotlivých oblastech. Vzhledem k aktuálnosti je dokument „Vyhodnocení Koncepce ochrany obyvatelstva Plzeňského kraje“ přílohou tohoto materiálu.

Na základě zhodnocení koncepce byly formulovány tyto závěry:

Převážná většina organizačních a technických opatření k ochraně obyvatelstva stanovených v koncepci byla splněna, nebo se průběžně plní. Vytýčený směr vývoje se realizuje.

Orgány kraje a obcí věnují trvalou pozornost zajištění varování obyvatelstva. To bylo zkvalitněno novými moderními koncovými prvky varování obyvatelstva. Jejich umístění se však ve všech prostorech ohrožených zvláštními povodněmi plně neuskutečnilo.

Evakuační opatření jsou přijata a potřebná evakuace je naplánována. V dalším období je vhodné se soustředit na propracování plánovaných opatření u obcí a uskutečňovat přípravu personálu orgánů pro řízení evakuace. Uskutečňované formy příprav pro nouzové přežití a humanitární pomoc jsou dostatečné a v budoucnu není nutno v této oblasti přijímat rozsáhlejší opatření.

Včas byl splněn úkol soustředit materiál civilní ochrany (dále „CO“) z úložišť u právnických osob a obcí do skladů HZS ČR. Následně došlo k jeho vytrídění. U HZS PK zůstal materiál CO potřebný pro vlastní činnost a prostředky individuální ochrany pro vybrané kategorie obyvatelstva. Oblast individuální ochrany obyvatelstva je zabezpečena v souladu s vládní koncepcí. Není důvod v kraji přijímat jiná opatření.

Koncepcí vytčené zásady kolektivní ochrany ukrytím se plní. Postupně v souladu s novými trendy, které přinesla změna vládní koncepce v roce 2005, se řešení ukrytí obyvatelstva soustřeďuje na improvizované ukrytí. Uvedené změny stanovené na centrální úrovni a nové trendy ve využívání SÚ v ČR bude nutné do novely koncepce zapracovat.

Stav ve vybavenosti jednotek HZS PK moderní technikou k řešení různých mimořádných událostí se za hodnocené období výrazně zlepšil. Nadále ale přetrvávají rezervy. Pro provádění dekontaminace automobilů nejsou v kraji dostatečné prostředky. Povolání sil a prostředků ze sousedních krajů je vzhledem k nízké pravděpodobnosti potřeby prozatím dostačující. Dekontaminace osob je zajišťována, ale s malou kapacitou, nebo zastaralými prostředky. Výhledově je vhodné doplnit vybranou jednotku HZS PK mobilními soupravami dekontaminace osob a techniky. Ve vybraných stacionárních zařízeních nadále usilovat o zřízení zařízení CO určené k hromadné dekontaminaci osob. Pro zkvalitnění provádění chemického průzkumu doplnit nejmodernější analytickou technikou laboratoř Školícího střediska HZS PK Třemošná. Jednotky HZS PK vybavit novou vyprošťovací technikou, nejmodernější výškovou technikou, moderními prostředky pro rychlou detekci nebezpečných škodlivin a požární stanice typu C lehkými chemickými vozy či kontejnery.

Úkoly vytčené koncepcí ke zvyšování připravenosti pracovníků veřejné správy jsou průběžně plněny. V přípravě žáků základních škol a studentů středních škol nadále pokračovat

v započatém směru a využívat osvědčené formy a metody. Praxe prokázala opodstatnění školicího střediska HZS PK při přípravě obsluh a personálu. Nadále se bude tohoto zařízení využívat. Pro rozšíření služeb střediska, je potřebné zvětšit kapacitu ubytování a učeben.

3. Koncepce ochrany obyvatelstva v kraji

3.1. Organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva

3.1.1. Varování a vyrozumění obyvatelstva

Hlavním způsobem, kterým se zabezpečuje plošné i místní varování obyvatelstva před hrozícím nebezpečím, je a nadále bude provozování systému selektivního radiového návěští (dále „SSRN“).

Infrastruktura SSRN, jejíž provoz zajišťuje Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále „MV GR HZS ČR“) je v kraji plně vybudována. Umožňuje kvalitní přenos povelů k aktivaci všech k němu napojených koncových prvků varování. MV GR HZS ČR bude dále vytvářet podmínky pro postupné nahrazování zařízení umožňující přenos povelů novými technologiemi, zejména moderními komunikačními prostředky s využitím digitalizace v rámci území ČR, případně pro přechod na technologie využívající celoplošné vysílače nebo satelitní systémy.

HZS PK obsluhuje SSRN a dohlíží na jeho provozuschopnost v rámci vyrozumívacího centra pomocí zadávacího terminálu II. úrovně, umístěného na krajském operačním a informačním středisku IZS (dále jen „KOPIS“). V Plzeňském kraji není nutné z hlediska ohrožení zřizovat u právnických osob zadávací terminály nižší úrovně. HZS PK bude v rámci reakce na vzniklou mimořádnou událost zajišťovat plošné varování obyvatelstva pomocí aktivace vybraných koncových prvků varování, nebo na žádost starosty obce provede jejich dálkové spuštění.

Obec bude zajišťovat a provozovat na vlastní náklady moderní koncové prvky varování, které jsou využívány orgány samosprávy k informování obyvatelstva o běžných záležitostech obce a které zabezpečí vyslání varovného signálu a tísňové informace obyvatelstvu na území obce před hrozící nebo již nastalou mimořádnou událostí. Koncový prvek varování musí umožňovat ovládání z KOPIS a vstup pro poskytování tísňové informace velitelem zásahu.

Případnou výstavbu koncových prvků varování a jejich přemístění na žádost obce bude HZS PK provádět na své náklady jen ve zvlášť odůvodněných případech. Koncové prvky varování při tom umísťuje pouze na území obcí s počtem nad 500 obyvatel, v zónách havarijního plánování, v prostorech ohrožení přirozenými a zvláštními povodněmi a v dalších místech možného vzniku mimořádné události. V jiných případech žádostem obcí o výstavbu a přemístění sirén na náklady státu hasičský záchranný sbor nevyhoví. Finanční náklady za práce spojené s výstavbou či přemístěním koncového prvky varování v obcích v takových případech půjdou na vrub obce. HZS PK přitom poskytne metodickou pomoc a vystupuje v pozici odborného dohledu.

Vládní koncepce předpokládá vyšší podíl odpovědnosti a větší rozsah uskutečňovaných opatření k ochraně obyvatelstva právnickými osobami a to nejen vůči svým zaměstnancům, ale též vůči všem lidem, kteří se nacházejí přímo v areálu právnické osoby nebo v jeho bezprostředním okolí a kde mohou být ohroženi případnou mimořádnou událostí související s předmětem činnosti právnické osoby. V návaznosti na změny právních předpisů a technických norem lze očekávat, že po roce 2010 právnické osoby, které jsou zdrojem ohrožení, budou na své náklady ve zmíněných lokalitách provozovat koncové prvky varování nebo jiné technické prostředky pro varování obyvatelstva. V Plzeňském kraji se bude jednat o provozovatele objektů zařazených do skupiny B dle zákona o prevenci závažných havárií a vlastníky vybraných vodních děl I., II. a III. kategorie. Právnické osoby nebo podnikající

fyzické osoby provozující objekty a zařízení, ve kterých dochází dočasně nebo trvale ke shromažďování velkého počtu osob (nákupní centra, sportovní stadiony, střediska zimních sportů, velké dopravní uzly, výstaviště, apod.) a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi (např. požár, výbuch, zřícení budovy, únik nebezpečných látek, teroristický útok), budou na své náklady zajišťovat místní informační systémy napojené na infrastrukturu SSRN. To umožní informovat osoby, které se dočasně zdržují v objektu a nebo v jeho blízkosti, prostřednictvím KOPIS, orgány obcí nebo velitelem zásahu.

Varování obyvatelstva se bude zkvalitňovat obměnou rotačních sirén progresivními prvky varování, jimiž jsou elektronické sirény a dálkově ovládané obecní rozhlas. V prudce se rozvíjejících obytných a průmyslových zónách se bude realizovat nová výstavba elektronických sirén. Nové prvky varování budou budovat zejména obce. Stát jim bude poskytovat finanční dotace. Péči státu bude vybudován obousměrný systém se sběrem informací o stavu moderních koncových prvků a s možností měření vybraných fyzikálních veličin (např. výška hladiny vodního díla, vodního toku, výskyt nebezpečných látek v ovzduší apod.). Takové koncové prvky varování se budou umisťovat v lokalitách, kde je ohrožení obyvatelstva zvláštními povodněmi, kde hrozí únik nebezpečných škodlivin a u subjektů, které tyto látky skladují nebo vyrábějí a v jejichž okolí je velká hustota osídlení.

Při vzniku mimořádné události lokálního významu mají při informování obyvatelstva nezastupitelnou úlohu orgány obcí. Obce proto mají věnovat trvalou pozornost organizačním a technickým opatřením pro varování a informování obyvatelstva před hrozícím nebezpečím. Ten, kdo varování obyvatelstva před hrozícím nebezpečím aktivoval, je bezprostředně povinen zabezpečit, aby byla obyvatelstvu podána verbální informace o významu varování s doporučením o chování občanů. Obce mohou k varování a informování využívat obecní rozhlas, rozesílání zpráv SMS, využívat automobily s akustickým zařízením nebo řešit informování občanů osobním stykem, přičemž starosta obce spolupracuje s Policií ČR a velitelem zásahu.

Plošné informování obyvatelstva se uskutečňuje cestou hromadných sdělovacích prostředků; v kraji regionálními rádii. K tomu HZS PK uzavírá dohody o spolupráci s provozovateli rozhlasového vysílání. Doplňkové formy informování obyvatelstva jsou v kraji internet a popřípadě kabelová televize.

Vyrozumění členů krizových štábů, starostů obcí a jednotek IZS o vzniku mimořádné události zajišťuje HZS PK z operačních a informačních středisek pomocí krizových mobilních telefonů, vnitřní radiové sítě a integrované počítačové sítě základních složek IZS za využití speciálního softwaru.

3.1.2. Evakuace obyvatelstva

Evakuace, jako opatření zabezpečující přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst možného ohrožení na jiná území⁶, se plánuje v havarijním plánu kraje pro mimořádné události, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu a ze zón havarijního plánování objektů, ke kterým se zpracovává vnější havarijní plán. V Plzeňském kraji se jedná o evakuaci z míst ohrožených přirozenými povodněmi, z prostorů ohrožených zvláštními povodněmi pod vodními díly Nýrsko, Lučina, Hracholusky, Žlutice a z prostorů ohrožených technologickými haváriemi spojenými s únikem nebezpečných škodlivin a s nebezpečím výbuchu.

⁶ § 12 odst. 1 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

Základním prvkem veřejné správy při plánování a provedení opatření evakuace a nouzového přežití obyvatelstva je obec. Její orgány musí na svém území bezprostředně zajistit evakuaci osob a podílet se na zajištění jejich nouzového přežití. K tomu obce v dohodě s velitelem zásahu zejména využívají jednotku sboru dobrovolných hasičů a zařízení civilní ochrany (dále „zařízení CO“). Jednotky sboru dobrovolných hasičů a zařízení CO se budou především podílet na zabezpečení evakuace (doprovod a péče o evakuované), zabezpečení nouzového přežití (nouzové ubytování, zásobování pitnou vodou a stravování) a organizování humanitární pomoci v obci.

Z hlediska potřeb zabezpečení úkolů vyplývajících z havarijního plánu kraje v obcích, kde je plánovaná evakuace obyvatelstva a jeho nouzové přežití, se zřízená zařízení CO zachovávají a kde ještě nejsou ustanovena, bude vhodné je k těmto účelům zřídit. Jde o zařízení CO pro zajištění evakuace a pro zajištění nouzového přežití a eventuálně zařízení CO pro organizování humanitární pomoci⁷. Při přípravách evakuačních opatření je potřebné reagovat na soudobé podmínky a počítat s tím, že převládá forma samovolné evakuace, po jejím vyhlášení orgány veřejné správy. Na zvládání této situace je potřebné připravovat personál evakuačních středisek a vhodným způsobem řešit systém registrace takto evakuovaných osob. HZS PK k tomu bude zabezpečovat odbornou přípravu personálu zařízení CO⁸ a poskytovat obcím metodickou a odbornou pomoc při zpracování dokumentace.

K zajištění náhradních ubytovacích kapacit pro evakuované obyvatelstvo se budou prioritně využívat objekty se stacionárním lůžkovým, stravovacím a hygienickým vybavením.

S ohledem na nová rizika, daná případným teroristickým útokem, věnují majitelé a provozovatelé veřejných budov, škol, nemocnic, nákupních a zábavních center, sportovních zařízení, kin a divadel apod. pozornost přípravám na provedení částečné objektové evakuace. Provozovatelé takových zařízení musí mít zpracované plány pro vyhlášení a provedení evakuace, včetně zapracované součinnosti se základními složkami IZS⁹.

Evakuace z míst předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů Armády ČR se bude plánovat až v případě příznaků aktuální hrozby válečného konfliktu (stav ohrožení státu) s využitím již připravených opatření. Samostatně bude řešeno dopravní a pořádkové zabezpečení ve vztahu k potřebám zajištění obrany státu.

3.1.3. Nouzové přežití a humanitární pomoc

Opatření nouzového přežití budou v kraji realizována hlavně po živelních pohromách, nejpravděpodobněji v návaznosti na provedenou evakuaci obyvatelstva z ohrožených prostorů. Opatření nouzového přežití zahrnují: nouzové ubytování, nouzové zásobování základními potravinami a pitnou vodou, nouzové základní služby obyvatelstvu, nouzové dodávky energií, nouzové zdroje vody a organizování humanitární pomoci.

Obec pro zajištění nouzového přežití svých obyvatel poskytuje HZS PK podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu, a to zejména o počtech osob v ohrožených oblastech, o ubytovacích a stravovacích zařízeních a o zdrojích pitné vody¹⁰. Rovněž právnické a podnikající fyzické osoby, které jsou HZS PK zahrnuty do přípravy a provádění opatření k nouzovému přežití, poskytují a aktualizují údaje o ubytovacích,

⁷ § 2 odst. 1 a 2 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb. o k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁸ § 3 vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

⁹ § 15 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů, § 33 vyhlášky č. 246/2001 o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru

¹⁰ § 15 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému ve znění pozdějšího předpisu, § 21 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějšího předpisu

stravovacích kapacitách, o výrobních kapacitách vybraného sortimentu zboží a zásob¹¹. Vytipovávají se zařízení zabezpečující zásobování základními potravinami a pitnou vodou. Upřednostňují se zařízení s nepřetržitým provozem. S provozovateli těchto zařízení se uzavírají smlouvy o smlouvě budoucí.

HZS PK organizuje a koordinuje opatření nouzového přežití a humanitární pomoci v kraji¹². V době, kdy není vyhlášen krizový stav, poskytuje ze svých zásob obyvatelstvu postiženému mimořádnou událostí základní humanitární pomoc, nemůže-li ji obec ve své působnosti zajistit a nachází-li se postižení v tíživé situaci, do doby, než jim bude poskytnuta standardní pomoc. Pro základní pomoc má HZS PK vytvořené jednotné soupravy nouzového přežití k okamžitému použití pro 20 osob. Tyto soupravy jsou uloženy na 15 požárních stanicích a o jejich použití rozhodne velitel zásahu. Pro poskytnutí komplexnější pomoci disponuje HZS PK kontejnerem nouzového přežití a šesti soupravami nouzového přežití k následnému použití. Kontejner nouzového přežití slouží k dočasnému poskytnutí přístřeší pro 50 sedících nebo 25 ležících osob. Je umístěn na požární stanici Plzeň-Slovany. Soupravy nouzového přežití k následnému použití jsou uloženy v pěti skladech HZS PK. Slouží k oblečení a nouzovému ubytování osob. Jedna souprava obsahuje úplné oblečení, příkrývku a spací pytel, várnice pro přepravu stravy, prostředky pro ohřev, výdej a konzumaci stravy a nápojů pro 50 osob. Umožňuje uložit osoby na lehátkách a v případě nutnosti je ubytovat polním způsobem ve stanech. Stany jsou vybaveny oteplovacími vložkami a lze je vytápět.

Uskutečňované formy příprav nouzového přežití a humanitární pomoci na krajské úrovni jsou ze strany HZS PK vzhledem k reálným potřebám dostatečné a v budoucnu nebudou přijímána rozsáhlejší opatření.

Nouzové zásobování vodou je v kraji prioritně zajišťováno službou nouzového zásobování vodou. V ní jsou zastoupeni všichni stěžejní výrobci a distributoři pitné vody v kraji. HZS PK s nimi uzavírá dohody o zařazení subjektu do služby nouzového zásobování.

Pro řešení opatření nouzového přežití v případech mimořádných událostí velkého rozsahu, kdy přijatá opatření na krajské úrovni již nepostačují, se i nadále počítá s možností vyžádání humanitární pomoci z centrální úrovně v působnosti MV GŘ HZS ČR, s nasazením materiální základny humanitární pomoci s kapacitou 450 zabezpečovaných osob od samostatné záchranné rotý Rakovník. Za krizových situací lze vyžádat zásoby humanitární pomoci od Správy státních hmotných rezerv¹³.

Po katastrofách na území republiky se předpokládá zapojení do humanitární pomoci dobrovolných nevládních neziskových organizací a institucí a očekává se iniciativa občanů v nabídce osobní a věcné pomoci. Koordinaci a řízení přijímání, třídění a expedici materiálu humanitární pomoci na území kraje provádí HZS PK, který k tomu ve svém štábu aktivuje zvláštní podskupinu. Ta usměrňuje tok materiálu z hlediska času a sortimentu, vede celkový přehled o množství přijímaného a expedovaného materiálu, eviduje a zveřejňuje nabídky osobní pomoci občanů a firem, udržuje součinnost s dobrovolnými nevládními organizacemi a rámcově usměrňuje iniciativu občanů. Jednotná kvalitní evidence nabídky, poptávky a využití prostředků a služeb humanitární pomoci má být řešena v rámci informačního systému na podporu krizového řízení.

Za účelem organizovaného přijímání materiálních darů humanitární pomoci se vytváří sběrná místa. Jejich zřízení a obsluha se ponechává na iniciativě obcí, humanitárních a

¹¹ § 23 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, § 29 zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a, ve znění pozdějšího předpisu

¹² § 10 odst. 5 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějšího předpisu

¹³ § 12 zákona č. 241/2000 Sb., systém hospodářských opatření pro krizové stavy

společenských organizací. Podle potřeby HZS PK vytváří sběrné sklady humanitární pomoci¹⁴. Do sběrných skladů se přímo naváží dary většího objemu od právnických osob a podnikajících fyzických osob, zahraniční humanitární pomoc směřovaná pro potřeby v kraji, případně vyříděný materiál ze sběrných míst. O použití těchto zásob rozhoduje ředitel HZS PK.

3.1.4. Kolektivní ochrana ukrytím

Stálé úkryty, které byly budovány pro ochranu obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení, nelze z hlediska doby jejich zpohotovnění využít v době míru. Proto se ukrytí obyvatelstva v kraji v mírové době řeší v improvizovaným způsobem. K ukrytí obyvatelstva při mimořádných událostech s rizikem kontaminace nebezpečnými látkami se doporučuje využívat přirozené ochranné vlastnosti staveb s dostatečným utěsněním oken a dveří, uzavřením větrání a klimatizace, jímž se snižuje koncentrace nebezpečných látek až 10krát. Ochrana obyvatelstva ukrytím v míru nevyžaduje zvláštní organizační ani technická opatření. Ve veřejných budovách, školách, nemocnicích apod., které mohou být ohroženy nebezpečnou látkou ze stacionárního zdroje nacházející se v bezprostředním okolí, se doporučuje vytvořit zásobu pomocného materiálu pro utěsnění oken a dveří.

S využitím stálých úkrytů¹⁵ při mimořádných událostech a krizových situacích nevojenského charakteru nelze počítat s ohledem na dobu potřebnou jejich zpohotovnění a nerovnoměrné rozmístění, a proto nebudou uváděny v havarijním plánu kraje¹⁶. HZS PK však nadále povede evidenci stálých úkrytů a bude provádět kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany.¹⁷ Cílem těchto kontrol bude udržet znalost o technickém stavu existujících stálých úkrytů CO.

K ukrytí obyvatelstva za válečného stavu na území kraje se budou využívat všechny k tomu vhodné stavby. Při nárůstu hrozby válečného konfliktu by byly stavebně upraveny a zpohotovněny:

- funkční stálé tlakově odolné a tlakově neodolné úkryty civilní ochrany,
- z evidence vyřazené stálé úkryty civilní ochrany, vhodné pro zprovoznění k původnímu účelu po doplnění chybějících technologií,
- vyřazené stálé úkryty nevhodné pro plné obnovení provozních režimů jako improvizované úkryty,
- další podzemní, suterénní a jiné části obytných domů, provozních a výrobních objektů, stavebními plány předurčené improvizované úkryty, nebo vytípané pro úpravu pro improvizovanému ukrytí.

Stálé úkryty svým technologickým vybavením vytváří podmínky pro dlouhodobý pobyt ukrývaných osob po dobu tří dnů. Slouží k ochraně osob proti účinkům zbraní hromadného ničení, jsou značně odolné proti přímým zásahům klasických trhavin i tříštivých střel. Vzhledem k tomu, že kapacita ukrývaných ve stálých úkrytech je na počet obyvatel v kraji malá a stálé úkryty jsou nerovnoměrně rozmístěny, rozhodujícím způsobem kolektivní ochrany je ukrytí obyvatelstva v improvizovaných úkrytech budovaných svépomocí.

¹⁴ § 6 nařízení vlády č. 463/2000 Sb. o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva ve znění pozdějšího předpisu

¹⁵ ustanovení § 16 vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

¹⁶ příloha č. 1 k vyhlášce č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů;

¹⁷ § 10 odst. 5 písm. i) zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějšího předpisu

Orgány obcí mají sehrávat rozhodující úlohu při organizování ukrytí obyvatelstva. Obecní úřady a HZS PK jako dotčené orgány v rámci územního plánování a stavebního řízení¹⁸, musí dbát na to, aby při tvorbě územního plánu obce a regulačního plánu byly zapracovány požadavky na umístění improvizovaných úkrytů a aby stavby financované s využitím prostředků státního rozpočtu měly stavebně-technické parametry, které se vyžadují na úpravu improvizovaných úkrytů¹⁹.

Zařízení CO pro zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech se zřizují až při nárůstu hrozby válečného konfliktu.

3.1.5. Individuální ochrana a hospodaření s materiálem civilní ochrany

K individuální ochraně před účinky nebezpečných škodlivin při mimořádných událostech v mírové době se doporučuje obyvatelstvu použít prostředky improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla (čepice, šály, kombinézy, pláště, rukavice, nepromokavá obuv, uzavřené brýle, navlhčené kapesníky, ručníky apod.)²⁰. Typovými prostředky individuální ochrany se vybavuje personál zařízení CO, příslušníci sborů dobrovolných hasičů, kteří nejsou vybaveni izolačními dýchacími přístroji a jsou předurčení k výkonu činností souvisejících s ochranou obyvatelstva.

Za stavu ohrožení státu a válečného stavu se provádí výdej prostředků individuální ochrany těmito kategoriím obyvatelstva: dětem do 18 let, osobám umístěným ve zdravotnických a sociálních zařízeních a osobám v jejich doprovodu²¹. Za plánování množství prostředků individuální ochrany, stanovení pořadí zabezpečení jednotlivých kategorií obyvatel v kraji těmito prostředky ze státních zásob odpovídá a opatření realizuje HZS PK. Ten po vyhlášení stavu ohrožení státu navrhne, jaké množství a jaké typy prostředků individuální ochrany se jednotlivým skupinám obyvatelstva přidělí.

Výběr dislokace výdejních středisek prostředků individuální ochrany a způsob rozvozu speciálního materiálu CO se bude plánovat až při nárůstu hrozby válečného konfliktu, kdy školy, zdravotnické a sociální zařízení nebo obce zřídí ke každému plánovanému výdejnímu místu zařízení CO pro výdej prostředků individuální ochrany²².

Využitelný speciální materiál civilní (prostředky individuální ochrany, záloha přístrojů pro detekci nebezpečných látek) je uložen ve skladech HZS PK, který zabezpečuje jeho skladování, ošetřování a provádění periodických technických revizí v Opravárenském závodu GŘ HZS ČR.

3.1.6. Opatření ve vztahu ke vzniku nebezpečných oblastí

Profesionální jednotky požární ochrany jsou vybavovány přístroji na provádění chemického a radiačního průzkumu s cílem získat prvotní informace o kontaminovaném prostoru, nutné k provedení bezpečného zásahu silami IZS. Speciální průzkum nebezpečných prostorů, které jsou kontaminovány chemickými nebo radioaktivními látkami, provádí v kraji výjezdová skupina školícího střediska HZS PK z Třemošné, která je udržována v pracovní pohotovosti s dobou výjezdu do 45 minut. Stanovené úkoly plní automobilem se speciálními přístroji, schopnými v terénu stanovit koncentraci nejčastěji se vyskytujících chemických škodlivin, změřit dávkový příkon, aktivitu radioaktivního zářiče a stanovit stupeň kontami-

¹⁸ § 10 odst. 5 písm. j) a § 15 odst. 5 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějšího předpisu

¹⁹ § 20, § 21 odst. 2, § 22 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

²⁰ § 17 odst. 1 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

²¹ § 17 odst. 2 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

²² § 23 odst. 2 písm. e) zákona 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějšího předpisu, § 1, § 2 odst. 11 vyhlášky MV 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

nace terénu a předmětů radioaktivními látkami. Výjezdová skupina se vybavuje zařízením k odběru vzorků různých látek a je schopna provést následnou kvalitativní a u stanovených látek i kvantitativní analýzu ve stacionární laboratoři. Perspektivně je žádoucí vybavit výjezdovou skupinu přístrojovým vybavením schopným stanovit neznámou látku přímo v terénu. Odebrané vzorky, které pracovníci výjezdové skupiny posoudí jako podezřelé na přítomnost nebezpečných biologických látek, se odvázejí k expertize do státního ústavu pro jadernou, chemickou a biologickou ochranu Příbram-Kamenné.

Režimová opatření osob nacházejících se v prostorech zamořených nebezpečnou chemickou látkou stanovuje HZS PK. V místech a prostorech kontaminovaných radioaktivními látkami stanovuje režimová opatření Státní úřad pro jadernou bezpečnost²³ (dále „SÚJB“). Velitel zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací spolupracuje s Regionálním centrem SÚJB Plzeň. Režimová opatření pro zasahující jednotky a obyvatelstvo na území zasažených a ohrožených nebezpečnými biologickými agens a toxiny stanovuje hygienik příslušného správního úřadu²⁴. Při vyhlášení krizových stavů se režimová opatření stanoví v rámci krizových opatření a upřesní je pro svůj správní obvod příslušný krizový štáb.

Z analýzy rizik vyplývá, že v mírové době v kraji nevznikne rozsáhlé zamořené území, a proto není potřebné zřizovat zařízení CO pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí.

Plošné průběžné monitorování kraje na přítomnost radioaktivních látek se v mírové době provádí pomocí sítě monitorovacích bodů, které jsou v režii SÚJB. Pro období válečného stavu má navíc HZS PK vybudovanou síť hlásičů radiace typu DC-3C a DC-3D, jež jsou instalovány na všech požárních stanicích. V mírové době jsou vypnuté, provádí se na nich pravidelné revize. Po vyhodnocení zkušebního provozu budou tyto přístroje pravděpodobně nahrazeny modernizovanými stacionárními hlásiči.

Dekontaminaci dopravních prostředků, použité techniky a příslušníků IZS, kteří ukončili práce v zamořeném prostoru, provádí jednotka chemické služby svými mobilními prostředky. Zároveň provádí částečnou dekontaminaci osob, které jsou vyvedené ze zamořeného prostoru a vyžadují urychlenou lékařskou pomoc.

HZS PK nemá k dispozici technické prostředky pro provádění dekontaminace dopravních prostředků s technologií, která plně vyhovuje soudobým požadavkům na ochranu životního prostředí. Proto se bude případná potřeba těchto prací zabezpečovat povoláním sil a prostředků hasičských sborů sousedních krajů, které jsou touto technikou vybaveny, nebo se povolají smluvně zajištěné odborné firmy. Tento organizační způsob zabezpečení dekontaminačních prací je, vzhledem jejich k velmi malé potřebě, prozatím dostačující.

HZS PK nemá též k dispozici mobilní prostředky k provádění dekontaminace osob velkého rozsahu. Případné provádění úplné speciální očisty všech osob, které se nacházely v zamořeném prostoru, se proto organizuje ve stacionárních zařízeních. Pro provádění hromadné úplné očisty osob je potřebné zachovat již dvě zřízená zařízení CO a vytvořit v kraji alespoň další 2 zařízení CO pro zabezpečení dekontaminace osob. Více zapojovat příslušníky sborů dobrovolných hasičů nezařazených v jednotce jako personál zařízení CO.

Nelze-li uskutečnit úplnou očistu ve stacionárním zařízení, nebo nepostačují-li prostředky k dekontaminaci v kraji, povolají se síly a prostředky Armády ČR - samostatné

²³ § 3 zákona č. 18/1997 Sb. o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (atomový zákon)

²⁴ § 82 odst. 2 písm. l) zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

záchranné roty Rakovník, jimiž jsou: odřad pro dekontaminace techniky, odřad pro dekontaminaci osob.

Zařízení pro dekontaminaci terénu není potřebné zřizovat; práce spojené s dekontaminací budou prováděny specializovanými firmami, s nimiž se uzavírají smlouvy. Ke zlepšení stavu se postupně budou jednotky HZS PK vybavovat k provádění dekontaminace a označování nebezpečných oblastí moderním výkonnějším vybavením mobilního typu na bázi modulárního systému.

Pro válečný stav je nutné vytipovat objekty, kde by bylo možné zřídit zařízení CO pro zabezpečení dekontaminace terénu, osob a věcných prostředků, zařízení pro zjišťování a označování nebezpečných oblastí. Tato zařízení se budou zřizovat po vyhlášení stavu ohrožení státu u všech právnických osob, které disponují potřebnou technikou a vybavením a v jejichž objektech jsou k tomu prostorové předpoklady.

3.2. Úkoly občanů a orgánů k ochraně obyvatelstva

3.2.1. Občan

Cílem opatření orgánů státu a orgánů územních samosprávních celků při přípravě na mimořádné události a jejich řešení je ochrana života, zdraví a majetku občanů. Bezprostřední pomoc občanovi při jeho ochraně poskytne obec, zaměstnavatel a IZS. Důležitým předpokladem systému ochrany obyvatelstva však musí být informovaný a sebevzdělaný občan.

V rámci rozmanitých forem organizované přípravy obyvatelstva bude mít občan možnost získat základní znalosti o způsobu poskytování tísňových informací, o chování po vyhlášení varovného signálu, o telefonních číslech tísňového volání, o přípravě evakuačního zavazadla a vykonání evakuace, k provedení improvizované ochrany ukrytím a improvizované individuální ochrany, o opatřeních v případě ohrožení povodní a úniku nebezpečných látek, o hygienických opatřeních v prostorech karantény, o poskytování první předlékařské pomoci a provedení částečné dekontaminace. Jedna z významných forem je zveřejnění tohoto souboru informací na webových stránkách HZS PK a obcí s rozšířenou působností v rámci informování veřejnosti o krizovém řízení a ochraně obyvatelstva.

Obdržené informace a získané znalosti napomohou občanovi chránit svoji osobu, poskytovat pomoc svým bližním a orientovat se za vzniku mimořádných i krizových situací.

3.2.2. Obec

Obec při plnění svých úkolů ochrany veřejného zájmu a povinností v přenesené působnosti tvoří základní prvek veřejné správy při zabezpečování opatření ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech a krizových situacích.

Obecní úřad při výkonu státní správy zabezpečuje úkoly stanovené havarijním plánem a krizovým plánem. Podílí se na provádění záchranných a likvidačních prací a nouzovém přežití obyvatel obce, zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí.²⁵ K plnění některých povinností obecního úřadu souvisejících s připraveností na ochranu obyvatelstva zřizuje obec zařízení CO. Za mírového stavu je vhodné obcemi zřizovat tato zařízení CO: zařízení pro zajištění evakuace, zařízení pro zajištění nouzového přežití a organizování humanitární pomoci, zařízení pro zabezpečení dekontaminace osob²⁶. HZS PK zabezpečí odbornou přípravu personálu zařízení a poskytne odbornou pomoc při zpracování dokumentace. Jednotku sboru dobrovolných hasičů mohou obce využívat při evakuaci jako pomoc osobám těžce se

²⁵ § 15, 16 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějšího předpisu

²⁶ § 1, 2 vyhlášky MV č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

pohybujícím, při evakuaci archivů a předmětů kulturní hodnoty, k zajišťování péče o nouzově ubytované osoby, k organizování humanitární pomoci v obci a k provádění likvidačních a dekontaminačních prací.

Při vzniku mimořádné události místního významu mají orgány obce nezastupitelnou funkci při varování obyvatelstva před hrozícím nebezpečím. Je potřebné, aby obce věnovaly pozornost rozvoji technických prostředků varování v obci. K varování a následnému informování obyvatelstva o akutním ohrožení využívají zejména místní sirény, obecní rozhlas, dále mohou použít rozesílání zpráv SMS, řešit informování obyvatel ve spolupráci s Policií ČR nebo městskou policií za pomoci mobilních akustických prostředků, nebo osobním stykem. Velká města mohou využít informování prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, regionálními rádii, kabelovými televizemi.

Obce jako dotčené orgány ve stavebním a územním řízení musí dbát na to, aby při tvorbě územního plánu obce a regulačního plánu byly zapracovány požadavky na umístění improvizovaných úkrytů.

Pro plánování evakuace, nouzového přežití obyvatel obce poskytují obecní úřady hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování havarijního plánu kraje. Na vyžádání poskytují zejména informace o počtech osob v ohrožených oblastech, o ubytovacích a stravovacích zařízeních v obci, o zdrojích pitné vody a o počtu obyvatel v obci podle věkového složení.

3.2.3. Obec s rozšířenou působností

Významnou úlohu při provádění záchranných a likvidačních prací a zabezpečení úkolů ochrany obyvatelstva na území správního obvodu sehrávají obce s rozšířenou působností.

Všechny obce s rozšířenou působností v kraji jsou HZS PK určeny k rozpracování vybraných úkolů krizového plánu kraje²⁷. Starostové obcí a primátor města Plzně zřizují bezpečnostní radu obce a jmenují její členy. Zřizují krizový štáb, který starosta používá, je-li požádán velitelem zásahu, ke koordinaci záchranných a likvidačních prací při řešení mimořádné situace vzniklé nebo zasahující do správního obvodu obecního úřadu obce s rozšířenou působností²⁸. Dále se krizový štáb využívá k řešení krizové situace po vyhlášení krizového stavu hejtnem kraje²⁹ nebo nouzového stavu vládou České republiky³⁰.

3.2.4. Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby, zařazené do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu, plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva v rozsahu stanoveném jim těmito plány. Podílí se na přípravách záchranných a likvidačních prací a poskytují informace HZS PK. Vůči svým zaměstnancům zabezpečují informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních, organizují přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci. Zajišťují při řešení mimořádné situace varování, evakuaci, popřípadě ukrytí a provádějí neprodleně záchranné a likvidační práce³¹. K plnění úkolů ochrany zaměstnanců mohou využívat jednotky hasičských záchranných sborů podniků nebo jednotky sborů dobrovolných hasičů podniků a mohou zřizovat zařízení CO.

²⁷ Usnesení Bezpečnostní rady Plzeňského kraje č. 56 ze dne 3. 12. 2002

²⁸ § 13 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějšího předpisu

²⁹ § 3 zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějšího předpisu

³⁰ čl. 5, 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějšího předpisu

³¹ §§ 23, 24 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějšího předpisu

V návaznosti na změny právních předpisů a technických norem lze očekávat, že po roce 2010 právnické osoby, jejichž provoz jsou zdrojem ohrožení obyvatel, budou na své náklady provozovat koncové prvky varování nebo jiné technické prostředky pro varování obyvatelstva. Bude se jednat o provozovatele objektů zařazených do skupiny B dle zákona o prevenci závažných havárií a vlastníky vybraných vodních děl I., II. a III. kategorie.

Právnické a podnikající fyzické osoby provozující objekty a zařízení, ve kterých dochází dočasně nebo trvale ke shromažďování velkého počtu osob (nákupní centra, sportovní stadiony, střediska zimních sportů, velké dopravní uzly, výstaviště, apod.) a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi (např. požár, výbuch, zřícení budovy, únik nebezpečných látek, teroristický útok), budou na své náklady zajišťovat místní informační systémy, jež budou napojeny na infrastrukturu SSRN. Provozovatelé takových zařízení věnují pozornost přípravám k provedení částečné objektové evakuace, vypracování plánů pro její vyhlášení a provedení včetně zapracované součinnosti se základními složkami IZS.

3.2.5. Orgány kraje

Orgány kraje budou zajišťovat, organizovat a koordinovat přípravu na realizaci opatření v oblasti ochrany obyvatelstva na území Plzeňského kraje. Budou vytvářet podmínky pro plnění těchto úkolů v obcích, u právnických osob a podnikajících fyzických osob a usměrňovat přípravu IZS k plnění úkolů ochrany obyvatelstva, pomáhat školám v přípravě žáků k sebeobraně. Za orgány kraje plní tyto úkoly Hasičský záchranný sbor Plzeňského kraje, který sehraává rozhodující úlohu při sjednocování postupů územních správních úřadů s krajskou působností a obcí v oblasti ochrany obyvatelstva.

Pro řešení následků jednotlivých mimořádných událostí a zmírnění dopadů krizových situací budou opatření ochrany obyvatelstva zapracována nebo upřesněna v havarijních plánech, resp. krizových plánech a v poplachových plánech IZS.

3.3. Zvyšování úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, fyzických osob a školní mládeže

3.3.1. Příprava pracovníků veřejné správy

Příprava pracovníků veřejné správy v oblasti ochrany obyvatelstva se bude realizovat podle „Konceptu vzdělávání v oblasti krizového řízení“, stanovené usnesením Bezpečnostní rady státu (BRS) č. 211 ze dne 25. září 2001 a doplněné a upravené na základě usnesení BRS č. 93 ze dne 6. ledna 2004.

Na krajské úrovni stěžejními cílovými skupinami vzdělávání v oblasti krizového řízení a ochrany obyvatelstva jsou starostové obcí, příslušníci HZS, příslušníci Policie ČR, dále zaměstnanci obecních, městských úřadů a magistrátu a zaměstnanci právnických osob, jejichž pracovní náplň je dotčena povinnostmi ve vztahu ke krizovému plánování nebo k ochraně obyvatelstva (např. subjekty hospodářské mobilizace, zdravotnictví, významné subjekty v oblasti energetiky, chemického průmyslu, dopravy, atd.).

Vzdělávání pracovníků krizového řízení dle jednotlivých cílových skupin bude organizováno periodicky se zaměřením na proškolení pracovníků, kteří jsou nově jmenováni, voleni nebo nově začínají profesi v krizovém řízení. Největší pozornost bude zaměřena na školení starostů vždy po komunálních volbách. Organizaci školení bude zabezpečovat HZS PK ve spolupráci s krajským úřadem, Policií ČR a Armádou ČR.

3.3.2. Příprava žáků základních škol a studentů středních škol

Jedinou laickou kategorií obyvatelstva, na kterou je možno cíleně a systematicky působit ke zvyšování připravenosti obyvatelstva na mimořádné události, jsou děti a mládež. Proto je třeba, aby základní a střední školy věnovaly přiměřenou a systematickou pozornost výuce „Ochrana člověka za mimořádných událostí“³². Příprava žáků a studentů má směřovat k tomu, aby do občanského života vstupovali mladí lidé znalí problematiky sebeochrany a vzájemné pomoci a uměli se orientovat za mimořádných i krizových situací, které přináší soudobý civilizační rozvoj.

V přípravě studentů je třeba položit důraz na zvýšení vědomostí o funkci a poslání IZS, znalostí o fyzikálních a toxických vlastnostech nebezpečných chemických látek, které se běžně používají. Žáky základních škol pak vést k praktickým dovednostem v použití ručních hasičích přístrojů, v přípravě evakuačního zavazadla, správnému postupu při volání na tísňové linky. Dále naučit žáky a studenty správně se chovat po vyhlášení varovného signálu, při úniku nebezpečných škodlivin a při provedení evakuace. Na základních školách zkvalitnit zejména výuku v problematice poskytování první pomoci. V rámci výchovy vštěpovat žákům zásady humanity a vzájemné pomoci.

HZS PK bude poskytovat školám metodickou pomoc, organizovat a provádět ve svém školícím středisku přípravu ředitelů škol a učitelského aktivu. Na požádání se bude metodicky podílet na přípravách praktických cvičení ve školách, ale nemůže suplovat výuku ve třídách. HZS PK bude poskytovat školám informace o charakteru možného ohrožení, o připravovaných záchranných a likvidačních pracích. Na podporu výuky „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v základních školách bude HZS PK v kraji nadále organizovat soutěž „Malý záchranář“.

Základní složky IZS budou mezi dětmi a mládeží popularizovat svou úlohu ukázkami techniky a dovednostmi svých jednotek při dětských dnech i při jiných vhodných společenských událostech.

3.3.3. Postavení a využití školícího střediska HZS PK

Školící středisko Třemošná v oblasti vzdělávání provádí odbornou přípravu příslušníků hasičského záchranného sboru krajů, velitelů a složek IZS v oblasti zjišťování nebezpečných látek, ochrany před nimi, provádění speciální očisty a jejich vzájemnou součinnost. Dále zajišťuje přípravu krizového managementu na úrovni obec a pověřených osob státní správy v krizovém řízení, požární ochraně a ochraně obyvatelstva. Poskytuje v těchto otázkách odbornou a metodickou pomoc. Ve smyslu vyhlášky MV 380/2002 Sb. se podílí na provádění odborné přípravy personálu zařízení CO. Dosavadní praxe v organizování školení a odborné přípravy ukazuje, že kapacita školícího střediska je na hraně únosnosti; v určitých měsících v roce neumožňuje uspokojit všechny žádosti o školení. Bylo by proto potřebné v příštích letech navýšit ubytování na 50 míst a rozšířit kapacitu učeben na 2 x 24 míst.

Školící středisko Třemošná v oblasti laboratorní organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření. Provádí analýzy vzorků odebraných v nebezpečných oblastech a zpracovává odborné posudky. K zvýšení odborné úrovně jednotlivých analýz je potřebné dokončit modernizaci a vybavení výjezdové skupiny přístrojovým vybavením.

³² Pokyn MŠTM k začlenění tematiky ochrana člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů
č.j. 12050/03-22 z 4.března 2003

3.4. Financování příprav k ochraně obyvatelstva

Prostředky individuální ochrany jednotlivce byly od všech právnických a podnikajících fyzických osob v letech 2003 až 2005 odvezeny. HZS PK v rámci realizace vládní koncepce již netrvá na provádění údržby stálých úkrytů civilní ochrany, které jsou v majetku právnických osob. Proto počínaje rokem 2009 se pozastavuje vyplácení náhrad právnickým a podnikajícím fyzickým osobám na mzdy skladníků a údržbářů stálých úkrytů a za spotřebovanou elektrickou energii v souvislosti s údržbou stálých úkrytů.

Běžné provozní náklady na ochranu obyvatelstva bude HZS PK dávat na provozování systému varování a vyrozumění, provádění pravidelné údržby a na servis koncových prvků varování, na přepravu materiálu civilní ochrany do opravárenských závodů k provedení periodických revizí. Část finančních prostředků bude věnována na částečnou obměnu materiálu, který má ve svém majetku a je předurčen pro humanitární pomoc a nouzové přežití obyvatelstva postiženého mimořádnou událostí. Výstavbu koncových prvků varování a jejich přemístění na žádost obce bude HZS PK provádět na své náklady jen ve zvlášť odůvodněných případech.³³

Běžné náklady výdajů spojených s opatřeními k ochraně obyvatelstva z rozpočtu HZS PK mimo resort budou poskytovány právnickým osobám, které budou provozovat zařízení CO. Jedná se o vyplacení cestovních náhrad, náhrad mezd ve výši průměrného výdělku účastníků přípravy, výcviku personálu zařízení CO a za účast na taktickém cvičení, pokud HZS PK s účastí vyslovil souhlas.³⁴

Podstatné a z hlediska rozvoje nejdůležitější jsou investiční výdaje. Ty budou vkládány do rozvoje a k udržení technického vybavení jednotek HZS PK. Je potřebné dovybavit jednotky věcnými prostředky a nejmodernější technikou k vyprošťování osob z havarovaných automobilů, k činnostem v zamořeném prostoru a zvláště k provádění dekontaminace techniky a osob.

Investiční dotace státu, poskytované obcím prostřednictvím MV GŘ HZS ČR, se budou využívat pro modernizaci koncových prvků varování, přičemž se požaduje, aby se investor finančně spolupodílel na nákladech v minimální výši 50 %. V poskytování dotací budou upřednostňovány obce, které budou budovat nové elektronické sirény, nebo jimi chtějí nahrazovat stávající sirény rotační.

3.5. Příhraniční mezinárodní spolupráce

Mezinárodní spolupráce se sousední Spolkovou republikou Bavorsko bude udržována a rozvíjena na základě uzavřené a ratifikované „Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích“, jež vstoupila v platnost 1. ledna 2003.

Vzájemné vztahy mezi Plzeňským krajem a příhraničními kraji Bavorska Horním Falckem a Dolním Bavorskem jsou rozvíjeny v oblasti řešení mimořádných událostí přesahující státní hranice za účelem vzájemné informovanosti o možných ohroženích v příhraničních oblastech a včasného předání aktuálních zpráv o vzniku mimořádné situace, která může

³³ § 9 odst. 3 vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva

³⁴ § 8, 9 nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právnickými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva

zasáhnout území sousedního státu, nebo při níž je potřebné nasazení požárních a záchranných jednotek ze sousedního státu. Při spolupráci se bude navazovat na již vybudované vztahy a kladné zkušenosti získané v posledních 5 letech.

4. Závěr

Tato koncepce akceptuje současnou legislativu zaměřenou na přípravu a řešení mimořádných událostí a krizových situací a v naplňování opatření a úkolů ochrany obyvatelstva. Předpokládá, jak naznačuje vládní koncepce, určité změny po roce 2010, které se dotknou zejména postavení a úkolů právnických osob a podnikajících fyzických osob v zajišťování ochrany obyvatelstva.

Koncepce vychází z předpokladu, že na území našeho státu bezprostředně nehrozí válečný konflikt a je proto možné se hlavně soustředit na přípravu a řešení situací po vzniku provozních havárií a živelních pohrom. Vychází ze skutečnosti, že na území kraje se nenachází velký průmyslový objekt, který by v případě nadprojektové havárie způsobil zamoření rozsáhlého území. Nejnebezpečnější objekty v kraji jsou vodní díla, která v případě protržení mohou zasáhnout poměrně velké území a způsobit ztráty na životech a značné materiální škody. Mimořádnou událostí s obrovskými následky pro obyvatelstvo a infrastrukturu kraje, byly v Plzeňském kraji povodně z roku 2002.

Rozhodujícími prvky ochrany obyvatelstva jsou proto varování obyvatelstva, včasný a efektivní zásah jednotek integrovaného záchranného systému, realizace evakuačních opatření a následné řešení nouzového přežití obyvatel.

V rámci preventivních opatření je třeba se soustředit na tyto činnosti:

- Orgány obcí věnovat starostlivost o varovací systémy v obci, rozpracování plánů evakuace a nouzového přežití za povodní.
- Všemi stupni veřejné správy dbát na uskutečňování preventivních protipovodňových opatření. Vlastníci vodních děl věnovat důslednou pozornost technicko-bezpečnostnímu dohledu nad vodními díly³⁵.
- Právnické osoby postupně zvyšovat svoji spoluúčast na uskutečňování opatření k ochraně obyvatelstva vůči všem osobám, které jsou nějakým způsobem ohroženy v souvislosti s předmětem její činnosti.
- Neopomíjet udržet rozvoj technického vybavení a techniky u profesionálních jednotek požární ochrany. Novou techniku doplnit u útvarů, kde se doposud chybí a nahradit ji tam, kde vzhledem k soudobým požadavkům již technicky zaostává.
- Nadále se věnovat přípravě příslušníků zasahujících jednotek a funkcionářského aktivu k ochraně obyvatelstva.
- Povědomí laické veřejnosti o chování občana za mimořádných situací rozšiřovat v populaci vstupem připravených mladých lidí ze škol do občanského života. Starší generaci ovlivňovat tím, že nejrozličnějšími formami budou veřejnosti pravidelně předkládány a poskytovány žádoucí informace, a to všemi orgány a institucemi, které mohou na preventivní výchově participovat.

Platnost této koncepce se předpokládá v trvání 5 let.

³⁵ §§ 59, 61, 62 zákona č. 254/2001 Sb. o vodách ve znění pozdějších předpisů